

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาสังคมเป็นรูปแบบการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งที่มนุษย์คิดค้นขึ้น การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงโดยมีเป้าหมายกำหนดเอาไว้ว่าต้องการเปลี่ยนไปอย่างไร มีการวางแผนว่าต้องทำอะไรบ้าง จึงจะเปลี่ยนได้ตามที่ต้องการ ดังนั้น การพัฒนา ก็คือการเปลี่ยนแปลง โดยการวางแผนเอาไว้แล้วไม่ใช่เปลี่ยนโดยบังเอิญ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กับสังคมมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงแบบแรกที่มนุษย์รู้จักคือ การเปลี่ยนในลักษณะวิวัฒนาการและการพัฒนาการ เพราะเป็นการเปลี่ยนไปตามธรรมชาติ ค่อยเป็นค่อยไปจากสภาพเรียบง่ายไปสู่ความซับซ้อนหรือในทางกลับกัน อย่างไรก็ตามสังคมมนุษย์ก็ได้อุบัติการเปลี่ยนแปลงในลักษณะอื่น เช่น การเปลี่ยนแปลงฉับพลันอันเป็นผลมาจากการกระทำของธรรมชาติหรือของมนุษย์ด้วยกัน ดังตัวอย่างภัยธรรมชาติที่มีผล ให้ผู้คนล้มตายจำนวนมากหรือภาวะสงครามที่บีบบังคับให้มนุษย์ต้องอพยพหลบหนี มนุษย์จึงเริ่มรู้จักการเปลี่ยนแปลงทั้งในแบบที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เปลี่ยนไปเป็นแบบที่ก้าวหน้าหรือถดถอย

สังคมไทยในอดีตได้มีประสบการณ์เปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้มาแล้ว แต่อาจเรียกในศัพท์อื่น เช่น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในสมัยรัชกาลที่ 5 เรียกกันว่า การปฏิรูปมณฑลเทศาภิบาล ก็เป็นการเปลี่ยนแบบที่มีเป้าหมายและมีการวางแผน สังคมไทยเพิ่งรู้จักคำว่า พัฒนา ในต้นพุทธศตวรรษที่ 25 นี้เอง

พุทธศตวรรษที่ 25 เป็นศตวรรษที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับสังคมไทย เพราะเป็นจุดเปลี่ยนทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความต้องการควบคุมเศรษฐกิจของฝ่ายรัฐทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจแผนแรก จึงได้เกิดขึ้นพร้อมกับการเกิดสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ หลังจากนั้นคำว่า “พัฒนา” ก็อยู่คู่กับสังคมไทยมาโดยตลอดและได้เกิดแนวคิดการพัฒนามาโดยลำดับเช่นกันแต่แนวคิดที่เห็น ว่า “การพัฒนาต้องอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า ประชาชนเป็นทั้งทรัพยากรและผู้รับประโยชน์ ในการพัฒนาการ การพัฒนาควรทำให้ประชาชนเป็นฝ่ายที่มีบทบาทการพัฒนาเป็นกระบวนการ

เปลี่ยนแปลงสังคม ควรจะได้พยายามรักษาคุณภาพระหว่างแสวงหาโอกาส และการให้โอกาสระหว่างประชาชนและสถาบันสังคมทั้งหลาย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นควรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับวัฒนธรรมเดิม โดยประชาชนเป็นผู้พิจารณาปรับและปรับเปลี่ยนตาม ที่เขาเห็นว่าเหมาะสมแทนที่จะเป็นการขัดเคียดให้ นอกจากนี้เราควรเข้าใจร่วมกันว่าภาวะทันสมัยและการพัฒนาไม่ใช่กระบวนการที่เกิดในทิศทางเป็นเส้นตรงเดียวกันและเกิดเหมือนกันทุกแห่ง (Unilinear and Universal Process) ตรงกันข้ามการพัฒนาน่าจะเติบโตแบบหลายทิศทางและผูกพันอยู่กับพื้นฐานทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของแต่ละสังคม ทั้งนี้เป็นเพราะสิ่งใหม่กับสิ่งเก่าไม่ใช่สิ่งที่แยกจากกันโดยเด็ดขาด แต่กลับมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างซับซ้อนซึ่งมิติทั้งสามด้านของการพัฒนาสังคม ได้แก่ มิติทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมก็มีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด ปฏิสัมพันธ์ของมิติทั้งสามนี้เอง ประกอบกันขึ้นเป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ การรักษาคุณภาพระหว่างลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม กับกระแสการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาตามทิศทางและจังหวะที่สังคมต้องการ คือ เป้าหมายของการพัฒนาสังคม

สังคมอาจไม่จำเป็นต้องมีตัวแบบหรือทฤษฎีเฉพาะในการพัฒนา แต่สภาพความเป็นจริงหรือลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมนั่นเองจะเป็นตัวกำหนดตัวแบบให้เกิดขึ้น สำคัญของลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมนี้อยู่ที่ระบบคิดภายในจิตใจของประชาชน เราจำเป็นต้องเข้าใจระบบคิดภายในจิตใจนี้ และใช้มันเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา งานพัฒนาที่ทำโดยละเลยลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมหรือระบบคิดของประชาชนมักจะประสบอุปสรรคเสมอ

หลังจากที่ได้มีการส่งเสริมการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและมากมาย ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมก็เกิดตามขึ้นมา และเป็นปัญหาที่รัฐบาลต้องลงทุนเพื่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทั้ง ๆ ที่มีกฎหมายและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่บ้างแล้วก็ตาม แต่หน่วยงานเหล่านี้ยังต้องมีการกิจอื่นที่เน้นการส่งเสริมการพัฒนาทำให้ไม่สามารถควบคุมและป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ จนในปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลได้เริ่มให้ความสำคัญอย่างจริงจังในการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยมีการออกกฎหมายและจัดตั้งหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม คือ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขึ้นมา เพื่อรองรับการควบคุมและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม จนถึงปัจจุบันถึงแม้จะมีการนำวิธีการและมาตรการต่าง ๆ ที่ประเทศพัฒนาทั้งหลายใช้อยู่ เช่น การจัดทำรายงานการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรฐานคุณภาพต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อการนี้ ก็ยังมีจุดบกพร่องและมีปัญหาที่ยังไม่สามารถคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงและแก้ไขตามสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีต่อไป เพื่อให้สภาวะแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงมาตลอดเวลาได้ทีสภาวะที่ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน

วิธีการหรือมาตรการต่าง ๆ ก็จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมืออย่างดีทั้งจากหน่วยงานภาครัฐบาล และประชาชนทั่วไป รวมถึงการจัดระบบการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างมี ขั้นตอนและเป็นที่ยอมรับของทุก ๆ ฝ่าย (เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ, 2546)

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นเสมือนเครื่องมือที่จะช่วยในการวางแผน และตัดสินใจ เพื่อการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จากการพัฒนาโครงการหรือกิจการที่กำลังจะเกิดขึ้น ไม่ใช่มาตรการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมขั้นพื้นฐาน โดยลำดับในตัวเอง โดยทั่วไปในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น แคนาดา ต่างยอมรับว่าจุดมุ่งหมายขั้นพื้นฐานของการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น ไม่ได้มุ่งเน้นเพื่อจะพิจารณาจากความสมดุลของสิ่งแวดล้อมเปรียบเทียบกับเศรษฐกิจ สังคม หรือการพิจารณาอื่น แต่จะต้องทำการวิเคราะห์และประเมินองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้แน่ใจว่าการอนุมัติหรือการเห็นชอบในโครงการหรือกิจการ ได้กระทำบนรากฐานของการได้รับรู้ถึงผลที่อาจจะเกิดจากโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยได้เตรียมมาตรฐานการควบคุมป้องกันและแก้ไขเป็นการรองรับเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งในปัจจุบันการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเอง ยังมีจุดอ่อนในมิติทางสังคมและสุขภาพอนามัย (ทวิวงศ์ ศรีบุรี, 2541)

เพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการศึกษาขอบเขตเนื้อหาของการประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment: SIA) เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสังคม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมในทุกด้าน และสามารถปรับใช้ในทุกวงการ

อย่างไรก็ตามการพัฒนาด้านหลักการมีการพัฒนาและประยุกต์นำมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environment Impact Assessment: EIA) ซึ่งมั่นใจว่าการประเมินผลกระทบทางสังคมมีคุณค่ามากสำหรับนักพัฒนาสังคม โดยเฉพาะความเข้าใจมิติทางสังคม วัฒนธรรม และความขัดแย้ง ที่เกิดจากผลกระทบทางสังคม อีกทั้งจากปัญหาทางสังคมในด้านต่าง ๆ และปัญหาที่มนุษย์มิได้ก่อ อาทิ ภัยพิบัติตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์ร่วมกระทำโดยอาศัยประโยชน์จากธรรมชาติ อาทิ การเกษตร ก็สามารถเป็นระบบต้นเหตุที่มนุษย์และสังคมได้รับผลกระทบตามมาเช่นกัน

แนวคิดและวิธีการการประเมินผลกระทบทางสังคม (SIA) เป็นหลัก เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาผลกระทบของโครงการที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน คนที่อาศัยในชุมชนและสังคม ดังนั้น ตัวอย่างการประเมินผลกระทบทางสังคม (SIA) จะคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตที่จะเกิดขึ้น พร้อมกับ

นำเสนอมาตรการและการปรับเปลี่ยนโครงการหรือสภาพการณ์นั้น ๆ ให้สอดคล้องกับสุขภาพชุมชนและสังคมในพื้นที่ก่อให้เกิดประโยชน์รวมถึงการลดผลกระทบทางลบแก่ชุมชนและสังคมให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้ตัดสินใจในโครงการพิจารณาว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจะเป็นที่ยอมรับได้ และคุ้มค่ากับประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากโครงการหรือไม่ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2539) อย่างไรก็ตาม ผลกระทบทางสังคม มักเกิดขึ้นจากระบบธรรมชาติ(Natural System) ระบบกึ่งธรรมชาติ (Semi-Natural System) และระบบที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-Made System)

ดังนั้น การประเมินผลกระทบทางสังคม (SIA) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งแรงผลักดันทางเศรษฐกิจทำให้มีโครงการลงทุนและโครงการพัฒนาต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกพื้นที่ของประเทศ ทำให้โครงการเหล่านี้ส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อประชาชนจำนวนมาก และในการดำเนินโครงการมักขาดการพิจารณาผลกระทบเหล่านี้อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ให้ความสำคัญกับผลกระทบทางสังคมเท่าผลกระทบด้านอื่น ๆ จนทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในโครงการต่าง ๆ แม้ในโครงการที่ไม่มีการต่อต้านหรือความขัดแย้ง ก็อาจพบว่ามีผลกระทบทางลบตามมา จึงทำให้ประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาไม่คุ้มค่าเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแนวทางให้สาธารณชนทั้งกลุ่มผู้สนใจและกลุ่มที่ได้รับผลกระทบได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลและข้อคิดเห็นประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจในโครงการต่อไป (เดช วัฒนชัยยังเจริญ, 2546)

แสงอรุณ เจริญจันทร์แดง (2540: 115) ศึกษาพบว่า แนวคิดใหม่ในการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนควรทำ คือ การคำนึงถึงผลกระทบทางสังคมและการประเมินผลกระทบทางสังคมควรเป็นส่วนหนึ่งของวงจรโครงการ (Project Cycle) ซึ่งสามารถทำการประเมินใน 3 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินผลกระทบทางสังคมก่อนการดำเนินการ 2) การประเมินผลกระทบทางสังคมขณะดำเนินการ 3) การประเมินผลกระทบทางสังคมเมื่อสิ้นสุดโครงการฯ และส่วนประกอบของการศึกษาผลกระทบทางสังคม เช่น การสำรวจสภาพประชากรชาติพันธุ์ เศรษฐกิจ การรวมกลุ่มและเครือข่าย วิถีชีวิต ความรู้/ความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี การรับรู้กระบวนการตัดสินใจ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic needs) ความอยาก (Desire) (อมรา พงศาพิชญ์, 2535 :3)

การประเมินผลกระทบโดยเน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมประเมินผลกระทบ ตัดสินใจ และวางแผนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเปิดให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นร่วมกันก่อนการตัดสินใจที่จะก่อสร้างโครงการต่าง ๆ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมแบบ

เน้นการมีส่วนร่วมเป็นการสร้างเวทีเพื่อให้ได้มีการรับฟังข้อมูลและข้อเท็จจริงจากหลาย ๆ ฝ่าย แต่ไม่จำเป็นต้องมีข้อสรุปว่าสร้างหรือไม่สร้าง โครงการต่าง ๆ การประเมินผลกระทบเป็นเพียงแนวทางประกอบการตัดสินใจอย่างรอบด้านเท่านั้น(กนกวรรณ มะโนรัมย์, 2549)

บริษัท ปาย เคเบิล ทรานสปอร์ต จำกัด เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งบุคคลและสิ่งของด้วยระบบกระเช้า จากจังหวัดเชียงใหม่ถึงจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเริ่มต้นจาก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ไปยังอำเภอปาย, อำเภอปางมะผ้าและอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร และใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 45 นาที ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลในท้องถิ่นในการเดินทาง ตลอดจนเคลื่อนย้ายขนส่งสิ่งของ อีกทั้งยังสามารถเอื้อประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนเป็นการลดระยะเวลา ค่าใช้จ่ายผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเกิดอุบัติเหตุจากการเดินทางได้เป็นอย่างดี

โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ได้เริ่มต้นศึกษาความเป็นไปได้ในการที่จะใช้ระบบการขนส่งลำเลียงที่มีจุดคุ้มค่าต่อการลงทุนด้วยระบบเคเบิล โดยเส้นทางเริ่มจากสถานีเริ่มต้นที่อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ตรงไปยังอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และต่อไปยังสถานีถัดไปที่อำเภอปางมะผ้า และยังไปสถานีปลายทางที่อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งตั้งแต่สถานีต้นทางจนถึงปลายทาง จะประกอบด้วยเสารับ สายเคเบิล ตั้งอยู่ตามภูมิประเทศที่เป็นป่าไม้และภูเขาสูงชัน

ดังนั้นโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ได้เริ่มต้นศึกษาความเป็นไปได้จะมีการสร้างเสารับสายเคเบิลผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ และผ่านพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทั้งจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีผลกระทบทางสังคมต่อประชาชนในพื้นที่ที่มีการผ่านของเสารับเคเบิลจากโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน

โดยหมู่บ้านปางแสงทอง ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายของผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เพราะเป็นจุดตั้งของเสารับสายเคเบิลซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่ของป่าชุมชนหมู่บ้านปางแสงทอง ถ้าหากมีการดำเนินโครงการก่อสร้างจริง จุดตั้งเสารับสายเคเบิลมีจุดสองจุด คือ คอยไต้ ซึ่งมีพื้นที่ป่าชุมชนจำนวน 113 ไร่ แต่เดิมเป็นพื้นที่ต้นน้ำของหมู่บ้าน และคอยอื่นซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินจำนวน 460 ไร่ โดยพื้นที่ทั้งหมดเป็นป่าชุมชน ชุมชนใช้พื้นที่ที่เป็นแหล่งหาอาหาร แหล่งรายได้จากการเก็บผลผลิตจากป่าชุมชนไปขาย เป็นแหล่งสมุนไพรของหมู่บ้าน เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและสำคัญบริเวณป่าชุมชน โดยเฉพาะคอยไต้ซึ่งเคยเป็นป่าเสื่อมโทรมมาก่อน จนเมื่อชาวบ้านกันไว้เป็นพื้นที่ชุมชนทำให้เกิดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ (ต้นน้ำ) ถ้าหากมีจุดที่ตั้งเสา 2 เสา อาจมีผลกระทบต่อการใช้พื้นที่ของชุมชน และจะต้องมีการเบิกพื้นที่เพื่อทำเป็นถนนเข้าไปยังจุดตั้งเสา เพื่อการขนส่ง

วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีโอกาสจะมีการใช้พื้นที่มากกว่า 1 ไร่ ถ้าหากดำเนินงานก่อสร้างจะต้องมีการปรับพื้นที่ มีการตัดต้นไม้ การขุดดิน ส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ของที่ดิน แหล่งต้นน้ำที่คอยอื่นและคอยได้ ผลต่อถนนในหมู่บ้าน เพราะถนนเป็นถนนขนาดความกว้าง 4 เมตรเท่านั้นเกรงว่า ถนนจะชำรุดเสียหาย ชาวบ้านกลัวว่าจะมีการตัดถนนเข้ามาในป่าชุมชนที่มีการฟื้นฟูขึ้นมาจากการอนุรักษ์ของชุมชน วิถีชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยป่าชุมชนเป็นแหล่งหารายได้เสริมสัตว์ก็จะหายไปจากป่าชุมชน วงจรชีวิตของสัตว์และระบบห่วงโซ่อาหาร ระบบนิเวศของป่าชุมชนไม่เหมือนเดิม จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เข้าไปใช้พื้นที่ป่าชุมชน และค่าชดเชยจากการเสียประโยชน์จากการใช้ที่ดิน จุดตั้งเสาของโครงการอยู่ในเขตป่าชุมชน จะต้องมีการชดเชยพื้นที่และทรัพยากรที่ต้องสูญเสียไป และพื้นที่ป่าบริเวณรอบ ๆ ที่เสื่อมโทรม

1.2 คำถามงานวิจัย

1. ถ้ามีการก่อสร้าง โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ในพื้นที่ที่เป็นป่าชุมชนทั้งสองจุด จะมีผลกระทบทางสังคมในด้านการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และด้านคุณค่าของคุณภาพชีวิต อย่างไร
2. เมื่อเกิดผลกระทบทางสังคมในทางลบขึ้น ภายในอนาคตจะมีแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาผลกระทบทางสังคมในด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตที่เกิดจากโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอนของหมู่บ้านปางแสงทอง ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงผลกระทบทางสังคมในด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต
2. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ หมายถึง การศึกษาผลกระทบทาง ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ด้านน้ำและการใช้น้ำ และการคมนาคม

คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต หมายถึง การศึกษาถึงผลกระทบทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต และค่าทดแทนและชดเชยกรณีที่มีผู้ได้รับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจาก โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน

การใช้ประโยชน์ของที่ดิน หมายถึง ลักษณะการใช้ที่ดินในปัจจุบัน เช่น พื้นที่เพาะปลูก หรือเลี้ยงสัตว์ พื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าชุมชน

ด้านน้ำและการใช้น้ำ หมายถึง สภาพการใช้น้ำในปัจจุบัน เพื่อการอุปโภค, บริโภค, การเกษตรและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

การคมนาคม หมายถึง สภาพเส้นทางติดต่อ สื่อสารระหว่างหมู่บ้านหนึ่งไปสู่อีกหมู่บ้านหนึ่ง

ผลกระทบทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

1.6 ขอบเขตของการศึกษา

1.6.1 ขอบเขตพื้นที่การศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่การศึกษาคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 11 บ้านปางแสงทอง ตำบลจีเหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีเกณฑ์การคัดเลือกหมู่บ้านปางแสงทอง โดยมีเหตุผลในการเลือกพื้นที่ศึกษาดังนี้

- เป็นหมู่บ้านที่มีจุดก่อสร้างเสาจำนวนสองจุดในพื้นที่หมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่ป่าชุมชน
- โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงอาศัยพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อใช้เป็นแหล่งอาหารและหารายได้จาก การขายของป่า

1.6.2 ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ หมู่บ้านปางแสงทอง ครัวเรือน ทั้งหมด 185 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 637 คน ชาย 317 คน หญิง 320 คน

1.6.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.6.3.1 ตอนที่ 1 บริบทชุมชน

- ประวัติของหมู่บ้านปางแสงทอง
- ลักษณะทั่วไปของชุมชนปางแสงทอง
- โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค
- สภาพทางสังคมของชุมชน
- สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน

1.6.3.2 ตอนที่ 2 บริบทของโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน

- ความเป็นมาของโครงการ
- รายละเอียดการสร้างสถานี Pulley บริเวณคอยใต้
- รายละเอียดการสร้างเสาถัก บริเวณคอยเหนือ(คอยอื่น)

1.6.3.3 ตอนที่ 3 การประเมินผลกระทบทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นทั้งในช่วงก่อสร้างโครงการระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอนและหลังเปิดดำเนินการ โดยแบ่งเป็นการศึกษาด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต ได้แก่

- ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์
 - ด้านการประโยชน์ของที่ดิน
 - ด้านการใช้น้ำ
 - ด้านการคมนาคม
- ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต
 - ด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต
 - การทดแทนและชดเชย กรณีที่อาจมีผู้รับผลกระทบ
 -

1.6.3.4 ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อหามาตรการและแนวทาง ในการป้องกันผลกระทบทางลบ